

Liburu hau programatzen ikasteko gida bat da. Horretarako, ahalik eta tresnarik sinpleenak erabiltzen ditu:

- Python bezalako lengoai erraza.
- Hasieratik programak idazteko ariketak.

Adibide errazenetik hasi eta pixkanaka teknika berriak sartzen dira. Baina zerbait argi izan behar duzu. Irakurtzera mugatzen bazara, baliteke ideiaren batekin geratzea, baina benetan programatzen **ez duzu ikasiko**. *Pro* bat izateko, ordenagailua aurrean izan behar duzu eta hemen azaltzen dizuguna praktikatu. Proposatutako ariketak egiten, idazten, probatzen eta zure gustura hobetzen saiatu behar duzu. Izan ere, programazioa, **programatzen ikasten da**. Horretarako, liburu hau, ebatzitako ariketak eta web orri bat jartzen ditugu zure eskura. Bertan sartu besterik ez duzu egin behar, eta proposatzen dizkizugun praktikekin jolastu ahal izango duzu.

Zer da programazioa?

Ordenagailuak azkarrak dira eta memoria izugarria dute: segundoko milioika erakigeta exekutatzeko eta datu kopuru imajinaezinak kudeatzeko gai diren makinak dira. Baina horrek ez du esan nahi adimentsuak direnik. Berez ez dakite ezer egiten. Ordenagailu bat, edo *tableta* bat, mugikor bat, edozer gauza egiteko, programa bat exekutatu behar dute. Eta programa bat programatzaileek idatzitako agindu multzo bat da.

Programazioaren alderdi interesgarriena da makinaren kontrola har dezakegula, hark guk nahi duguna egin dezan: agindu sinple batetik hasi eta nabigatzaile edo joko oso konplexuak programatzeraino. Programazioa zoragarria da; zergatik? nahi duzuna sor dezakezulako. Muga bakarrak zure irudimena eta trebetasunak izango dira

Baina zein hizkuntzatan komunikatu gaitezke ordenagailuekin? Horietako asko daude. Barnean, ordenagailuak lengoai bitarra erabiltzen du, hau da, interpretatzeko gai den zero eta bat zenbakien sekuentzia: 00100100111011001... Hala ere, programazio lana errazteko, lengoai sinpleagoak daude, pertsonen hizkuntzaren antz handia dutenak.

Python lengoia horietako bat da, eta alde on asko ditu: sinplea da, ikasteko oso erraza, edozer egiteko aukera ematen du, liburutegi ugari ditu eta, gainera, modu profesionalean erabiltzen da. Liburu honetan Python erabiliz programatzen ikasiko duzu. Pixkanaka, lengoaiak eskaintzen dizkizun tresna berriak ezagutuko dituzu, programa konplexuagoak sortzen ikasteko.

Zer behar duzu oraintxe bertan hasteko? Nabigatzaile bat: Chrome, Firefox, etab. Lehenengo kapitulutik programatzen hasiko gara. Programatzen ikasteko modurik onena... programatzea da! Ez da beldurrik izan behar, eta, gainera, dibertigarriena da. Beraz, nahikoa da. Pasa hurrengo kapitulura zure lehen programa idazteko!

Oharra: Agian entzuna duzu ordenagailuek adimen artifiziala izan dezaketela edo baliteke bideojokoetan etsaiak zu baino azkarragoak iruditzea. Egia esan, ordenagailuak jokabide adimendunak imitatzen dituzten programak exekutaten ditu.

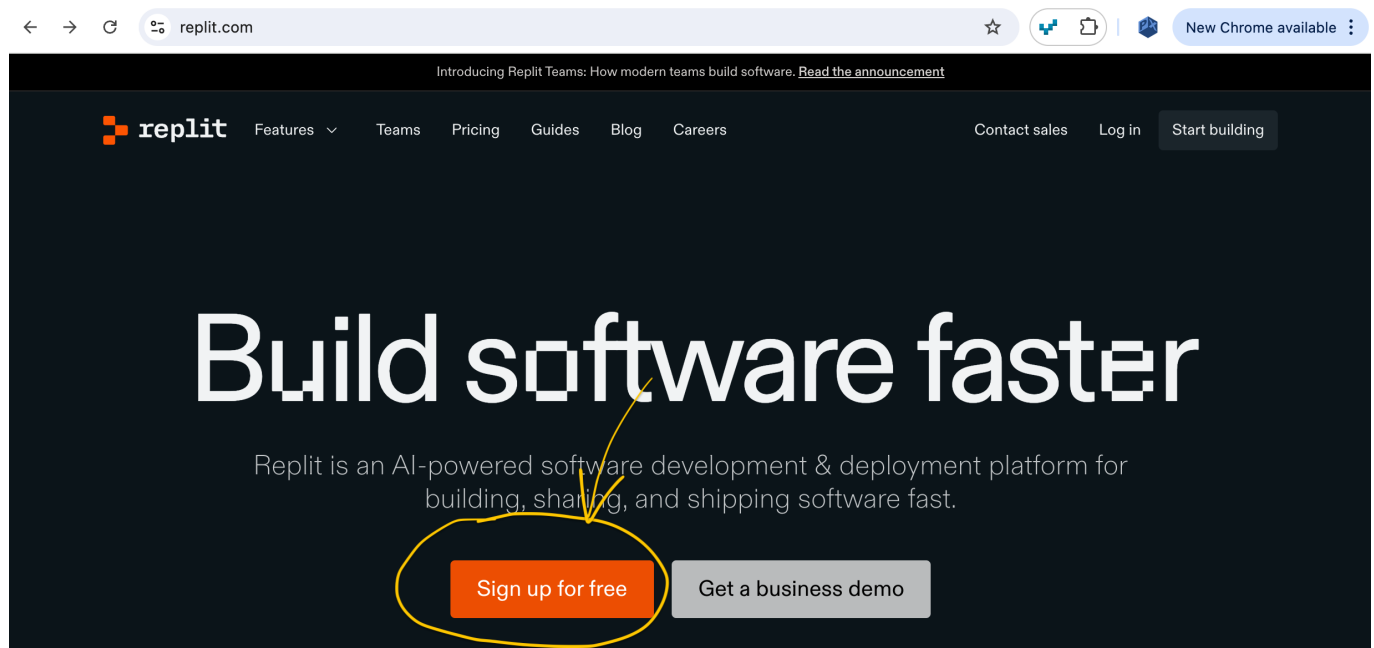
2. oharra: Ohiko programazio-ingurune bat instalatu nahi baduzu, zoaz bukaerako eranskin kapitulura.

Programazio ingurunea

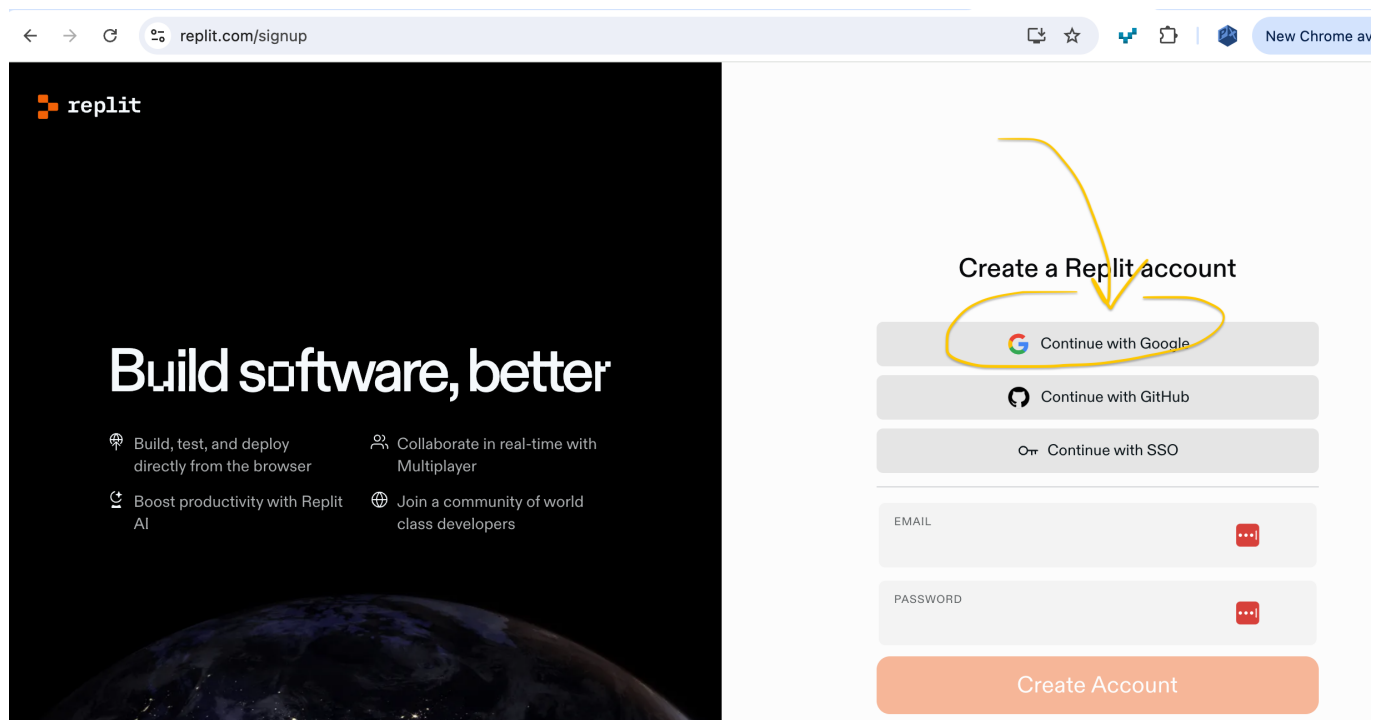
Interneterako konexioa duen edozein ordenagailutan sartu:

<https://repl.it/>

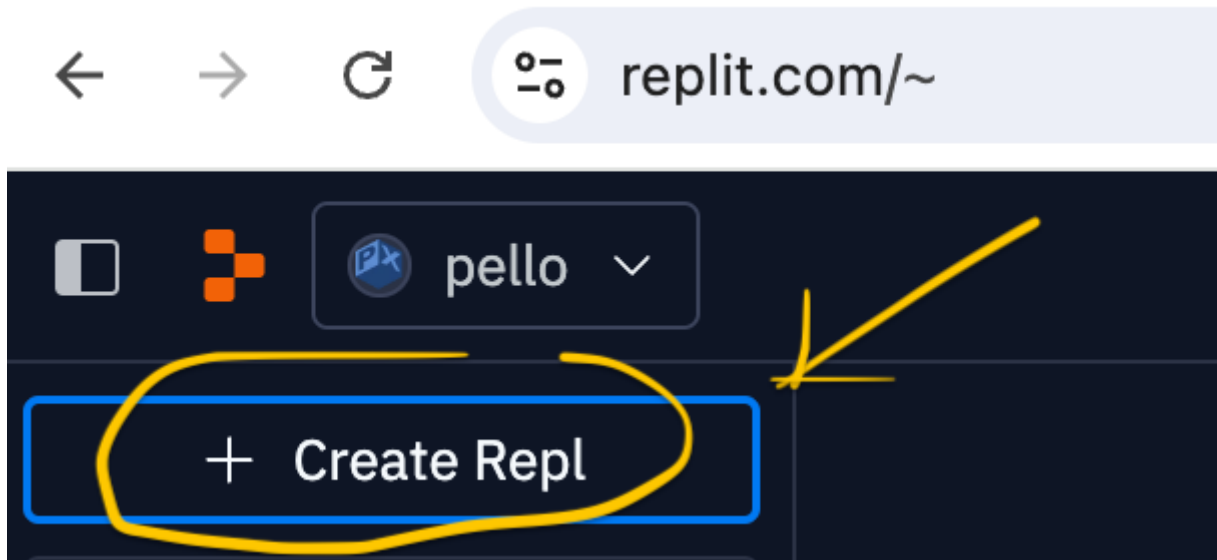
Hortik, **Sign up for free** sakatu

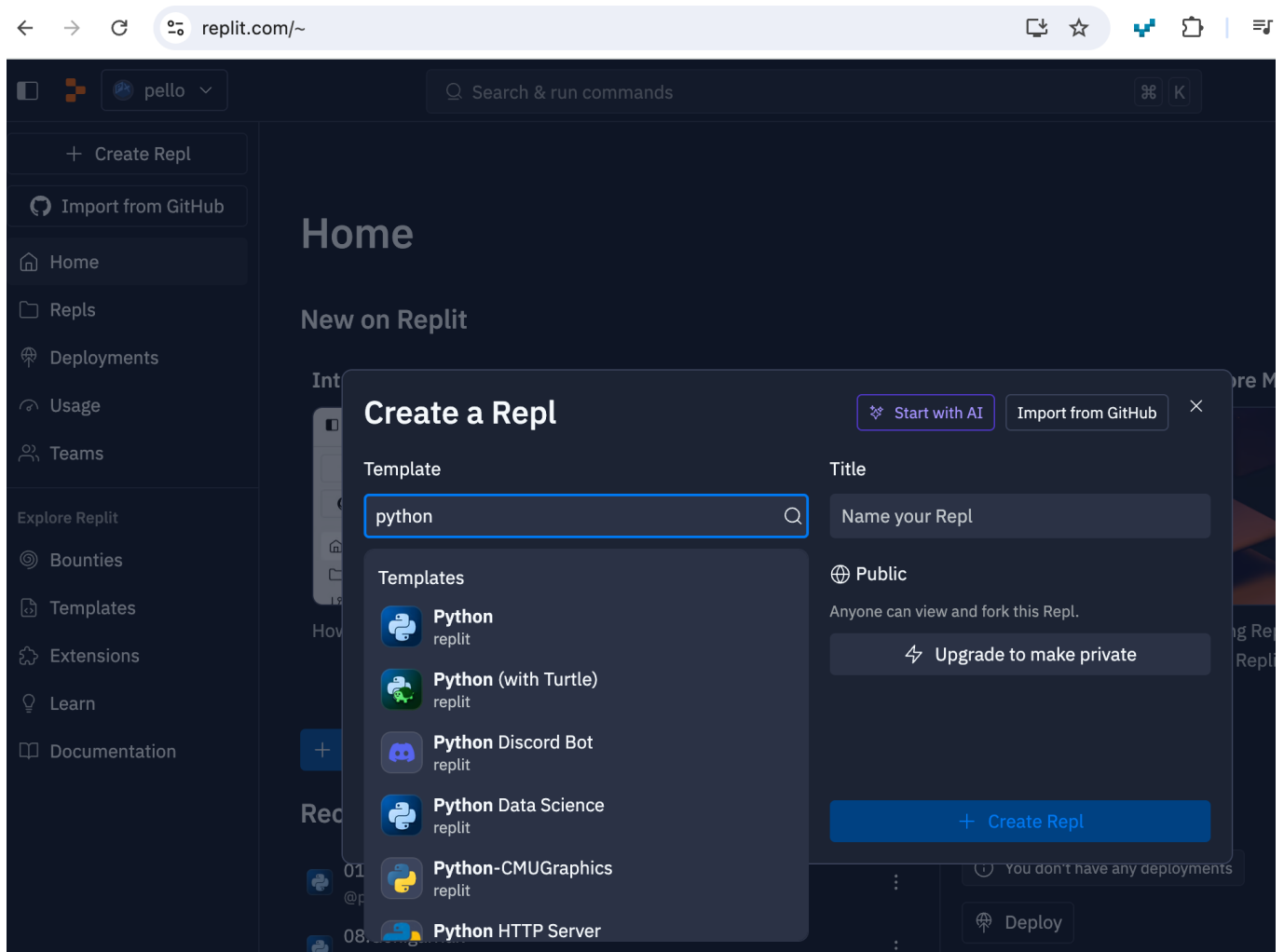
Kontu berria sortu edo Google kontuarekin konektatu:

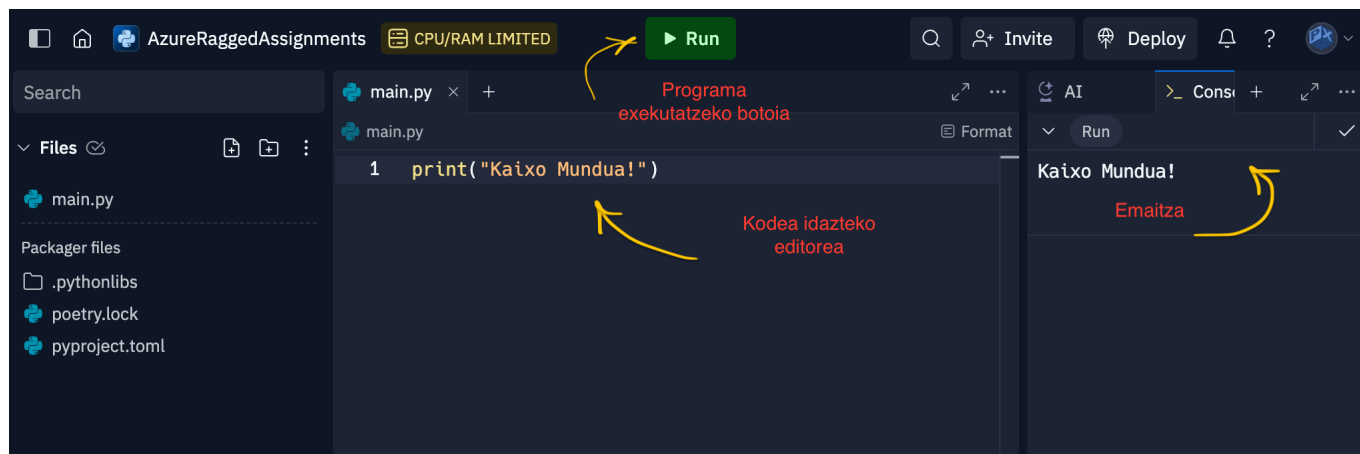
Behien repl.it barruan zaudela, new repl botoia sakatu:

Hurrengo pantaila ikusiko duzu. Bilatu **Python** eta hasieratu ingurunea

Behin hori eginda, programazio ingurunea kargatuko da, hiru gune nagusi dira hemen:

- Ezkerrean, programa idazteko editorea duzu.
- Eskuinean, kontsola, non ikusiko duzun emaitza programa exekutatzen duzunean.
- Goiko aldean, **Run** botoia, programa nahi beste aldiz exekutatzeke.

Repl.it. gunean izen ematea gomendatzen dizugu. Horrela, egiten dituzun programa guztiak gordeta eta lokalizatuta izango dituzu.

Beste *online* aukerak:

- <https://paiza.io/es>
- <https://www.programiz.com/python-programming/online-compiler/>

Kaixo mundua

Programatzaileek idatzi ohi duten lehen programa mezu bat pantailatik ateratzea da. Eta mezu hori munduari egindako agurra izan ohi da: "Kaixo mundua!" Honela egiten da:

```
print ("Kaixo mundua!")
```

Hori exekutatu edo egikaritzen baduzu (**Run**), pantailatik horrelako zerbait ikusi beharko zenuke:

```
Kaixo mundua!
```

print Python lengoaiaren funtzio bat da, mezuak pantailan erakusteko aukera ematen diguna, eta askotan erabiliko dugu mezuak, emaitzak eta abar erakusteko.

KONTUZ! Kapitulu honetakoak bezalako programa oso sinpleetan, saiatu ez jartzen tarterik programaren aginduen aurretik, edo Pythonek errore bat emango du:

```
print ("Kaixo mundua!")
```

Oker legoke:

```
    print ("Kaixo mundua!")  
^  
IndentationError: unexpected indent
```

Python-en espazioak edo tabulazioak gehitzen dira kodea beste bloke batzuen barruan dagoela adierazteko, pixkanaka ikusiko duzun bezala. Oraingoz, kapitulu honetarako, hasi zure kodea lerroaren hasieratik.

Zure txanda da! 0.0 Ariketa

Idatzi zure izena pantaila bidez erakusten duen programa bat.

```
print("Kaixo, Ada naiz")
```

Emitza:

```
Kaixo, Ada naiz.
```

Iruzkinak

Programa batean, iruzkinak edo komentarioak jar daitezke. Exekutatzen ez den testua da, ordenagailuarentzat existituko ez balira bezala. Zertarako erabiltzen da? Oro har, iruzkinak programaren zati jakin batzuk azaltzeko erabiltzen dira.

```
#Programa honek Kaixo dio  
print ("Kaixo")
```

Pythonek ez dio jaramonik egiten iruzkinari, eta kasu honeta pantailatik "Kaixo" erakutsiko du, besterik ez. Hainbat lerroko iruzkinak ere egin daitezke:

```
"""  
Python programa bat da.  
ADAK sortua  
eta Nekok berrikusia  
"""
```

Batzuetan, iruzkinak aldi baterako erabiltzen dira exekutatzea nahi ez dugun kodearen zati bat "desaktibatzeko".

Oharra: oro har, iruzkinak saihestu behar dituzu. Programatzaile on batek programa ulerterrazak idazten saiatu behar du, inolako iruzkinik edo azalpenik behar ez dutenak.

Aldagaiak

Aldagaiak datuak gordetzeko balio dute. Programek, funtsean, arazo bat konpontzeko eta emaitza bat emateko datuak maneiatzen dituzte. Prozesu guztian zehar datuak gordetzea beharrezkoa da, eta horretarako aldagaiak erabiltzen dira. Aldagaiak datu edukiontzia bezalakoak dira. Sukaldaritzan erabiltzen diren edalontziak eta platerak bezalakoak dira nolabait: zerbait dute, horrekin lan egiten da, nahastu egiten da, prozesatu egiten da eta emaitza bat lortzen da: zorte pixka batekin zerbait goxoa lortzen da.

Python aldagai bat definitzeko, nahikoa da bere izena adieraztea eta balioaren bat ematea. Adibidez:

```
izena = "Ada"
```

"Ada" balioa duen aldagai bat sortu berri dugu. "Ada" datu bat da, eta testu motakoa da. Orain, aldagai horren balioa bistara dezakegu pantailan:

```
print(izena)
```

Emitza pantailan:

```
Ada
```

Edozein unetan alda dezakegu aldagai horren balioa:

```
izena = "Ada"  
print (izena)  
izena = "Neko"  
print (izena)
```

Pantailan hurrengoa ikusiko dugu:

```
Ada  
Neko
```

Oharra: Aldagai baten edukia mezuaren zati gisa ere erakuts daiteke. Horretarako hainbat aukera daude, jarraian ikusiko dugun moduan.

Komen bidez bereizi

Nahikoa da aldagaiak eta testua komekin tartekatzea:

```
izena = "Juan"
adina = 34
print("Zure izena da", izena, ",", adina, "urte dituzu")
# print("Zure izena da %s, %d urte dituzu" % (izena, adina))
```

Emitza pantailan:

```
Kaixo, Bug dut izena.
Bug naiz, 10 urte ditut.
```

Orain zu! 0.1 Ariketa

Sortu bi aldagai `izena` eta `adina`, eta erakutsi haien balioa pantailan.

```
izena = "Ada"
adina = 14
print ("Zure izena", izena, "da", adina, "urte dituzu")

#Alternatiba:
#print ("Zure izena % s da, % d urte dituzu" % (izena, adina))
```

Emitza:

```
Zure izena Ada da eta 14 urte dituzu.
```

Formatodun testua

Aldagai bat baino gehiago erakusteko beste modu bat mezu bat da. Aurretik, `f` letra eta giltzen arteko aldagaiak daude:

```
izena = "Bug"
adina = 10
print (f"Kaixo, {izena} dut izena")
print (f"{izena} naiz, {adina} urte ditut")
```

Emitza pantailan:

```
Kaixo, Bug dut izena.
Bug naiz, 10 urte ditut.
```

KONTUZ, aukera hau Python 3.6tik bakarrik dago eskuragarri

Ehunekoa ordeztea

Aldagaiak pantaila bidez erakusteko beste aukera bat. %s elementuak aldagaiekin ordezkatzten dituen mezu bat sortzen da.

```
print ("Kaixo, %s dut izena" % izena)
```

Emitza pantailan:

```
Kaixo, Ada dut izena.
```

Gauza bera egin dezakezu hainbat aldagairekin

```
izena = "Neko"  
adina = 5  
  
print ("Kaixo, %s dut izena eta %d urte ditut" % (izena, adina))
```

Emitza pantailan:

```
Kaixo, Neko dut izena eta 5 urte ditut.
```

Datu-motak

Datuak! Programek lantzen duten osagaiak dira. Gure programek eraldatzen dituzten elementuak dira. Programa batek datuak jaso, eraldatu eta emaitza gisa itzultzen ditu. Datuak desberdinak izan daitezke, gure programak egin behar duenaren arabera. Zenbakiak izan daitezke, hitzak edo testuak izan daitezke, baliogabeak edo hutsak ere izan daitezke. Datuak gordetzeko, normalean aldagaiak erabiltzen ditugu.

Programazioa sukaldaritzarekin alderatzen badugu, orduan azukrea, irina eta arraultzak datuak izango lirateke, ontziak aldagaiak izango lirateke: tarta beste datu bat izango litzateke, emaitza eta errezeta programa izango litzateke.

Nola daki Pythonek zein datu mota darabilen? Ez dago esan beharrik, beste lengoai batzuetan bezala. Horregatik Python lengoai sinpleagoa eta malguagoa da. Baina, kontuz! ezin izango dugu nahi duguna egin datuekin.

Jarraian, oinarritzko datu motak ikusiko ditugu.

Zenbakiak

Mota guztietako zenbakiak dira:

- Osoak: 1, 2, 3, 4,...

```
kontagailua = 10  
adina = 12
```

- Hamartarrekin:

Zenbaki hamartarretan, zati osoa eta hamartarra (4.5 edo 3.1415) bereizteko, `.`, erabiltzen dira. Baliteke eskolako matematika klasean koma bat erabiltzea hamartarrak bereizteko, baina programazioan ingelesezko formatua erabiltzen da eta `.`, erabili behar dugu.

```
pisua = 34.67  
prezioa = 242.9943
```

- Negatiboak:

0 zenbaki txikiagoak gidoia edo marratxo batekin adierazten dira: -4, -5, -3.1415,...

```
nota = -5  
tenperaturaMarten = -50.676
```

Testua

Testua, kateak edo *string* ere deituak, komatxo bikoitz edo sinpleen arteko edozein hizki multzoa da.

```
izena = "Ada"  
esaldia = "  
hitzak = 'Lanera noa'  
neska = 'Lagunak izatea besterik ez dut nahi'
```

Testuaren kasuan, zenbait karaktere berezi sar ditzakegu, ondorio interesgarriak izateko. Karaktere horiek kontra-barra batekin edo *backslash* batekin idazten dira aurretik.

- Lerro jauzia

Horrek lerro jauzi bat gehitzen dio testuari, pantaila bidez erakusten bada:

```
esaldia = "Kaixo,\n zer moduz"
```

Honela erakutsiko da:

```
Kaixo,  
zer moduz
```

Hainbat lerrotako testu bat ere defini daiteke:

```
"""Igande bat zen.  
arratsaldean  
autoetara joan nintzen  
talka"""
```

- Tabulazioak Horrek tabulazio bat (hainbat espazio) gehitzen dio testuari, pantaila bidez erakusten bada:

```
esaldia = "Izena\tAbizena\tAdina"
```

Honela erakutsiko da:

```
Izena Abizena Adina
```

Beste karaktere berezi batzuk:

-\\ Testu batean kontrabarra erakusteko. -\" Komatxo bikoitza erakusteko testu batean. -\' Komatxo sinple bat erakusteko testu batean. -\a Pitidoa jotzeko.

Boolearrak

Boolear motak bi balio posible bakarrik izan ditzake: **True** ala **False**: egia ala gezurra. Programazioan funtsezko datua da, erabakiak hartzeko erabiltzen baita.

```
amaituta = False  
handiagoaDa = True  
pythonItzelaDa = True
```

Zerrendak

Zerrendak datu multzoak dira, eta honela definitzen dira:

```
lagunak = ["Ada", "Miranda", "Ruby"]
```

Edozein motatakoak izan daitezke, baina normalena da zerrenda bateko elementu guztiak mota berekoak izatea:

```
hutsa = []
zenbakiak = [12, 16, 30, 0, 22, 1, 1, 12]
egiak = [True, False, False, True]
```

Zerrendako balio zehatz bat adierazteko, interesatzen zaigun zerrendako elementuaren posizioa adierazi behar dugu, 0tik hasita:

```
izenak = ["Ada", "Neko", "Bug"]
print (izenak [0]) # "Ada"
```

`izenak` zerrendaren kasuan, posizio posibleak 0, 1 eta 2 izango dira. Baina kontuz! Posizio handiegia pasatzen baduzu, programa akats batekin amaituko da:

```
izenak = ["Ada", "Neko", "Bug"]
print (izenak [4]) #ERRORA!
```

Aurrerago itzuliko gara zerrendetara eta beste egitura batzuetara.

None

Arraroa dirudien arren, programetan batzuetan hutsa edo ezereza irudikatzen duen zerbaitekin hitz egin behar izaten da. Badago hitz bat Python-en hutsa irudikatzeko aukera ematen diguna, eta hori da `None`:

```
hasierakoBalioa = None
datua = None
```

Egia esan, ez da aldagaiak sortzeko erabiltzen. `None` balio bat adierazten du egoera berezietan. Adibidez, fitxategi huts bat irakurtzen denean edo erabiltzaileak datu bat ematen ez digunean.

0.2 Ariketa

Idatzi hemen ikusitako mota bakoitzaren aldagai bat definituko duen programa bat, eta kontsola bidez erakutsi:

```
izena = "Ada"
adina = 42
pisua = 101.54
bizirik = True
dirua = None
lagunak = ["Ada", "Ruby", "Miranda"]
```

```
print (izena)
print (adina)
print (pisua)
print (bizirik)
print (dirua)
print (lagunak)
```

Emitza:

```
Ada
42
101.54
True
null
["Ada", "Ruby", "Miranda"]
```

Datuak irakurtzen

Programa batek zerbait egin ahal izateko, askotan erabiltzaileak datu bat sartu behar du. Adibidez, programa batek gure izenak zenbat letra dituen edo gure urtebetetzerako zenbat falta den esatea nahi badugu, programak lehenik eta behin datu bat eskatu beharko du.

Oraingoz ikusten ari garenak bezalako oinarrizko programek kontsola erabiltzen dute exekutatzeko. Pantaila beltz horietan idatzitako aginduak jartzen dira 😊

Erabiltzaileari datu bat eskatu eta aldagai batean gordetzeko, honako `input` funtzio hau erabiltzen da:

```
izena = input("Sartu zure izena: ")
print("Kaixo, zer moduz zaude ", izena)
# print("Kaixo, zer moduz zaude %s" % izena)
```

Pantailan honako hau ikusiko zenuke:

```
Sartu zure izena:
```

`input` funtzioaren ondorioz, pantailan agertzen da `Sartu zure izena:` mezua. Era berean, programa gelditu egiten da, erabiltzaileak zerbait idatzi arte. Erabiltzaileak `Rosa` idazten badu, honela ikusiko da:

```
Sartu zure izena: Rosa
Kaixo, zer moduz zaude  Rosa
```

0.3 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari izen bat eskatu eta aldagai batean gordeko duen programa bat. Jarraian, kontsola bidezko agurra egin behar duzu.

```
izena = input ("Sartu zure izena:")  
print ("Kaixo, zer moduz zaude", izena)  
  
#Alternatiba:  
#print ("Kaixo, zer moduz zaude % s" % izena)
```

Emitza:

```
Sartu zure izena: Juan  
Kaixo, zer moduz zaude Juan
```

Kontuz datuekin

Erabiltzaileak zerbait idazteko, **input** funtzioa erabiltzen duzun bakoitzean testu gisa gordeko da. Nahiz eta zenbaki bat idatzi:

```
balioa = input ("Eman zenbaki bat:")  
bikoitza = balioa + balioa  
print(bikoitza)
```

Erabiltzaileak "4" bezalako zenbaki bat sartuz gero, emaitza hau izango litzateke:

```
Eman zenbaki bat: 4  
44
```

4 + 4 gehitu eta 8 erakutsi beharrean, 4 eta 4 elkartu egin ditu, izan ere, 4 irakurri duenean, 4 testua da: "4".

Hori saihesteko, beste funtzio bat erabili behar dugu datu hori zenbaki oso bihurtzeko: **int()**

```
balioa = input ("Eman zenbaki bat:")  
bikoitza = int(balioa) + int(balioa)  
print(bikoitza)
```

Edo lehenago ere bihur dezakegu:

```
balioa = input ("Eman zenbaki bat:")  
balioa = int(balioa)  
bikoitza = balioa + balioa  
print(bikoitza)
```

Edo, are gehiago, `input` egiten den momentuan bihurtu dezakegu:

```
balioa = int(input("Eman zenbaki bat:"))  
bikoitza = balioa + balioa  
print(bikoitza)
```

Orain bai:

```
Eman zenbaki bat: 4  
8
```

0.4 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatzen dion programa bat eta gehitu `10`. Jarraian, emaitza kontsola bidez erakutsi behar duzu. Gogoratu sartutako balioa zenbaki oso bihurtzeko sartzea komeni dela.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")  
emaitza = int(balioa) + 10  
  
print("Batura hau da:", emaitza)
```

Emaitza:

```
Sartu zenbaki bat: 32  
Batura hau da: 42
```

Beste bihurketa batzuk

Python lengoian aldagai motak adierazi behar ez baditugu ere, motak (testua, zenbakia, etab.) kontuan hartzen dira programa exekutatzeko. Adibidez, zenbaki bat duen aldagai bat badugu eta testu batean kateatu nahi badugu, errore bat jasoko genuke:

```
balioa = 66  
testua = "Nire adina da" + balioa
```

Errorea horrelako zerbait izango litzateke:

```
TypeError: can only concatenate str (not "int") to str
```

Hori saihesteko, testu mota behartu behar dugu `str()` erabiliz:

```
balioa = 66  
testua = "Nire adina da " + str(balioa)
```

Beraz, batzutan balio bat mota jakin batean bihurtu beharko dugu. Hauek dira bihurtzeko funtzioak:

- `str()`: balio bat testu bihurtzen du. · "5" itzuliko luke.
- `int()`: balio bat zenbaki oso bihurtzen du.
- `float()`: balio bat zenbakiamartarra bihurtzen du.
- `bool()`: balio bat boolear batera bihurtzen du.

KONTUZ! Bateragarria ez den balio bat bihurtzen saiatzen bazara, programak huts egingo du eta bat-batean amaituko da.

Eragileak

Programek zenbakiekin kalkuluak egin behar dituzte, baita datuak prozesatu eta balioen arabera erabakiak hartu ere. Horretarako operadore edo eragileak behar ditugu.

Eragile aritmetikoak

Batuketak, kenketak eta oinarritzko kalkulu guztiak balioekin eta aldagaietan gordetzen denarekin egiteko aukera emango dizuten guztiak dira; adibidez, batuketa:

```
txikleak = 4  
txikleak = txikleak + 2
```

Programaren kalkuluen arabera, 4 txikle edukitzetik 6 izatera pasa zara. Hauek dira programazioko oinarritzko eragileak:

- Batuketa: `+`
- Kenketa: `-`
- Biderketa: `*`
- Zatiketa: `/`

Adibidez, egun batek zenbat segundo dituen kalkulatzeko:

```
minutuak = 60
segunduak = 60
orduak = 24

segunduak = segunduak * minuak * orduak
```

Behar bezain eragiketa konplexuak egin ditzakezu. Irakurtzeko errazagoak izan daitezen, parentesiak erabil daitezke, matematikan egiten den bezala:

```
ada = 14
bug = 10
neko = 2
batezbestekoa = (ada + bug + neko)/3
print(batezbestekoa)
```

0.5 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta 5 kentzen dion programa bat. Jarraian, kotsola bidez erakutsi behar duzu emaitza.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")
emaitza = int(balioa) - 5

print("Kenketa da:", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 30
Kenketa hau da: 25
```

Modulua eta berreketa

Programazioan oso garrantzitsua den eragiketa bat dago, agian mateetan hain ohikoa ez dena: modulua da. Zatiketaren emaitzaren ordeztu hondakina itzultzen duen zatiketa da:

```
balioa = 8
emaitza = balioa % 3
```

Emitza haxe izango da:

```
2
```


Berreketa zenbaki bat bere buruarekin hainbat aldiz biderkatzearen emaitza da. Pythonen operadore honekin egin daiteke eragiketa hori:

```
balioa = 2
emaitza = balioa ** 3 #honen baliokidea da: 2 * 2 * 2
```

Emaitza 8 izango litzateke.

Zeinu aldaketa

Ondo dakizunez, zenbaki batzuk zero baino txikiagoak dira, eta negatibo esaten zaie. Zenbaki horiek aurretik `-` batekin adierazten dira:

```
- 5, -248, -1.87, ...
```

Zenbaki baten zeinua aldatu nahi badugu, aurretik `-` bat jar dezakegu:

```
tenperatura = -11
kontua = 200

tenperatura = -tenperatura # 11
kontua = -kontua # -200
```

Eragile laburtuak

Askotan, aldagai baten gainean jardun beharko duzu, eta emaitza aldagaian bertan gorde:

```
kontagailua = 0
kontagailua = kontagailua + 2
```

Horrelako egoeretan, eragile *laburtu* bat erabil dezakezu, eragiketa egin eta aldi berean esleitzen duena. Hori aurreko kodearen baliokidea izango litzateke:

```
kontagailua = 0
kontagailua += 2
```

Gauza bera egin daiteke operadore guztiekin:

Eragiketa	Horixe bera	Laburtua
<code>a = a + 1</code>		<code>a += 1</code>

Eragiketa	Horixe bera	Laburtua
$a = a - 1$		$a -= 1$
$a = a * 1$		$a *= 1$
$a = a / 1$		$a /= 1$
$a = a \% 1$		$a \% = 1$
$a = a ** 1$		$a ** = 1$

0.6 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta inkrementatu (+1) egingo duen programa bat. Jarraian, kontsola bidez erakutsi behar duzu emaitza. Ondoren, balioa dekrementatu (-1) behar du eta emaitza kontsola bidez erakutsi. Operadore laburtuak erabili!

```
balioa = int(input("Sartu zenbaki bat: "))
balioa += 1

print("Inkrementua da", balioa)

balioa -= 1

print("Dekrementua da", balioa)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 6
Gehikuntza 7 da
Beherakada 6 da
```

Konparazio eragileak

Balio bat bestearekin alderatzeko aukera ematen diguten eragileak dira. Normalean zenbakiekin erabiltzen da, eta eragiketa horien emaitza **True** ala **False** da.

Adibidez, balio bat beste baten berdina den egiaztatzeko, **==** operadorea erabiliko dugu.

```
balioa = 5
emaitza = balioa == 5
```

Emitza hauxe izango litzateke: **True**.

Hona hemen konparazio-operadoreak:

- Berdin: **==**

- Desberdina: `!=`
- Handiagoa: `>`
- Txikiagoa: `<`
- Handiagoa edo berdina: `>=`
- Txikiago edo berdina: `<=`

Testudun operadore hau ere erabil daiteke berdintasuna egiaztatzeko:

```
izena = "Ada"
Emitza = izena == "Bug"
```

Emitza hau izango litzateke: `False`. Era berean, testu bat ordena alfabetikoan handiagoa edo txikiagoa den alderatzeko aukera ematen digu:

```
izena = "Ada"
emitza = "Ada" < "Bug"
```

Emitza hau izango litzateke: `True`.

0.7 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari bi zenbaki eskatzen dizkion programa bat. Gero, bere desberdintasuna alderatu behar du eta emitza kontsolaren bidez erakutsi behar du.

```
balio1 = input("Sartu zenbaki bat: ")
balio2 = input("Sartu beste zenbaki bat: ")

emitza = balio1 != balio2

print("Ezberdinak al dira?", emitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 42
Sartu beste zenbaki bat: 42
Desberdinak dira? False
```

Eragile boolearrak

Eragile boolearrek `True` ala `False` balio boolearrekin eragiketak egiteko aukera ematen digute.

and

Operadore horrek `True` itzuliko du, baldin eta bi operadoreak ere `True` badira:

```
balioa = 5
emaitza = (balioa == 5) and True;
```

Emitza hauxe izango litzateke: **True**.

Aukera guztiak laburbiltzeko, **egiaren taula** delakoa honako hau izango litzateke:

a	b	emaitza
True	True	True
True	False	False
False	True	False
False	False	False

0.8 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatzen dion programa bat. Ondoren, zenbaki hori 0 baino handiagoa den eta, gainera, bikoitia den alderatu behar duzu.

```
balioa = input("Zenbaki bat sartu: ")
balioa = int(balioa)
emaitza = (balioa >= 0) and (balioa % 2 == 0)

print("Bikoitza eta positiboa da?", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 14
Bikoitza eta positiboa da? True
```

or

Operadore honek **True** itzuliko du, baldin eta gutxienez bat **True** bada:

```
balioa = 5
emaitza = (balioa == 5) or False;
```

Emitza hauxe izango litzateke: **True**.

Aukera guztiak laburbiltzeko, hauxe izango litzateke **or** operadorearen egiaren taula.

a	b	emaitza
True	True	True
True	False	True
False	True	True
False	False	False

0.9 Ariketa

Idatzi programa bat erabiltzaileari bi zenbaki eskatzeko eta bietako bat positiboa den egiaztatzeko. Jarraian, kontsola bidez erakutsi behar duzu emaitza.

```
balio1 = input("Sartu zenbaki bat: ")
balio2 = input("Sartu beste zenbaki bat: ")

emaitza = (int(balio1) >= 0) or (int(balio2) >= 0)

print("Zenbaki batek ala besteen positiboa dute?", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: -4
Sartu beste zenbaki bat: 6
Zenbaki batek ala besteen positiboa dute? True
```

not

Operadore horrek kontrako balioa itzultzen du eragiketan. **True** balio bati aplikatzen bazaio **False** itzuliko du eta alderantziz.

```
balioa = True
emaitza = not balioa
```

Emitza hau izango litzateke: **False**. Aukera guztiak laburbiltzeko, hauxe izango litzateke operadorearen egiaren taula.

	a	emaitza
not	True	False
not	False	True

0.10 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatzen dion programa bat, eta egiaztatu ez dela ez positiboa ez bikoitia.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")
balioa = int(balioa)

positiboaEtaBikoitia = (balioa >= 0) and (balioa % 2 == 0)
emaitza = not positiboaEtaBikoitia
print("Bikoitia eta positiboa da?", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: -4  
Bikoitia eta positiboa da? True
```

Operadoreak nahasten

Operadoreak behar adina konbina ditzakegu:

```
jubilazioAdina = 65  
adina = 42  
if adina > 17 and adina < (jubilazioAdina + 1):  
    print ("Lan egin dezakezu")
```

Oro har, konparaketa eta boolear eragileak baldintzapeko blokeetan, begiztetan eta abarren baldintzen barruan erabiltzen dira. Aurrerago ikusiko dugu.

Proposatutako ariketak

0.0 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta 7 biderkatuko dion programa bat. Jarraian, kontsola bidez erakutsi behar duzu emaitza.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")  
emaitza = int(balioa) * 7  
  
print("Biderketa honakoa da:", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 3  
Biderketa honakoa da: 21
```

0.1 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta bitan zatikatuko duen programa bat. Jarraian, kontsola bidez erakutsi behar duzu emaitza.

```
balioa = input ("Sartu zenbaki bat:")  
emaitza = int (balioa)/2  
  
print ("Zatiketa da:", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat:60
Zatiketa da: 30.0
```

0.2 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta . modulua egiten duen programa bat. Jarraian, kotsola bidez erakutsi behar duzu emaitza.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")
emaitza = int(balioa) % 3

print("Modulua honako hau da:", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 7
Modulua honako hau da: 1
```

0.3 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta ber 2 (2ko esponentziala) aplikatuko dion programa bat. Jarraian, kotsola bidez erakutsi behar duzu emaitza.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")
emaitza = int(balioa) ** 2

print("Esponentzialaren emaitza:", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: 4
Esponentzialaren emaitza: 16
```

0.4 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatu eta 5 kentzen dion programa bat. Jarraian, zeinua aldatu behar diozu eta emaitza kotsolarekin erakutsi.

```
balioa = input("Sartu zenbakia: ")
kenketa = int(balioa) - 5
emaitza = -kenketa

print("Kenketa da:", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbakia: 4
Kenketa da: 1
```

0.5 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatzen dion programa bat. Ondoren, % 2 eragiketa 0ren berdina den egiaztatu behar duzu, eta emaitza erakutsi. Zenbaki bat 2rekin zatitzen bada eta ondarra 0 bada, zenbaki hori bikoitia dela esan nahi du.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")
moduloa = int(balioa) % 2

emaitza = moduloa == 0

print("Balioa bikoitia da?", emaitza)
```

Emitza

```
Sartu zenbaki bat: 8
Balioa bikoitia da? True
```

0.6 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatzen dion programa bat. Ondoren, zenbaki hori 0 edo handiagoa den egiaztatu behar duzu, hau da, positiboa den.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")

emaitza = int(balioa) >= 0

print("Positiboa da?", emaitza)
```

Emitza:


```
Sartu zenbaki bat: 6  
Positiboa da? True
```

0.7 Ariketa

Idatzi erabiltzaileari zenbaki bat eskatzen dion programa bat. Ondoren, 0 baino txikiagoa den alderatu behar duzu, eta emaitza kontsolaren bidez erakutsi. Zenbakia negatiboa den antzematen ariko ginateke.

```
balioa = input("Sartu zenbaki bat: ")  
  
emaitza = int(balioa) < 0  
  
print("Negatiboa da?", emaitza)
```

Emitza:

```
Sartu zenbaki bat: -3  
Negatiboa da? True
```